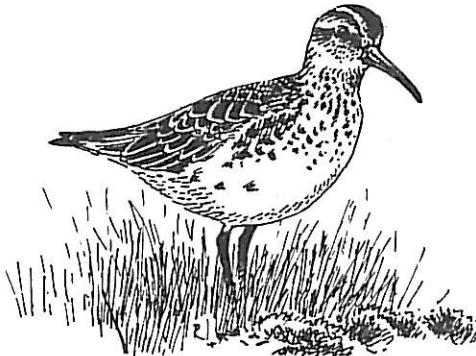

Fjellmyrløper *Limicola falcinellus*

Global utbredelse

Nominatunderarten *falcinellus* finnes i Fennoskandia, med hovedtyngden av hekkebestanden i Nord-Finland, Kola, Nord-Sverige og Finnmark. I Russland finnes underarten *sibirica*. Utbredelsen til denne underarten er dårlig kjent.

Norsk utbredelse og habitatvalg

På grunn av artens anonyme tilværelse på lite tilgjengelige og ofte øde områder, er utbredelsen i Norge relativt dårlig kjent. I hovedtrekk hekker arten spora-disk i bjørkeregionen, fortrinnsvis i sentrale og østlige deler av Sør-Norge og i Finnmark. Det foreligger flere funn i søndre del av Nordland og Nord-Trøndelag enn man tidligere har kjent til (Haftorn 1971). I Øst-Finnmark og ved noen få lokaliteter i Sør-Norge, hekker arten på myrer i barskogregionen. I Hedmark og Sør-Trøndelag ligger hekkelokalitetene gjennomsnittlig 770 moh (n=21). Ytterpunktene ligger på 500 og 1011 moh i Hedmark (Maartmann 1987). Foruten en hekkelokalitet i sjønære områder i Sør-Varanger, ligger de øvrige kjente hekkelokaliteter i innlandet.

Arten hekker på svært våte, dels oversvømte gressmyrer eller svartmyrer med gyngegrunn, ofte så vidt gangbare for mennesker. Vegetasjonen er som oftest sparsom, kort og glissen og består hovedsakelig av starr, siv og myrull. På større myrer av nevnte karakter, kan flere par hekke (2-4 par er ikke uvanlig).

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Fjellmyrløperen er blant de sjeldne hekkende vadefuglarter i Norge. Det er gjort et bestandsestimat på 180 par (Kålås & Byrkjedal 1981), noe som må betraktes som «vage» tall. Til sammenligning er bestandsestimatene for Sverige og Finland på henholdsvis 5000 og 11.000 par. (Finlands estimat er trolig for høyt). Mye tyder på at det norske estimatet er for lavt. Dette gjelder først og fremst hekkebestanden i Nord-Norge som er estimert til 50 par. Høyst sannsynlig kan dette estimatet dobles. En mer realistisk bestandsstørrelse i Norge ligger derfor omkring 300 par (Atlas-komiteens (Tabell 1) anslag er 200-1000 par). Nesten 50 hekkelokaliteter, med til sammen omkring 80 par er kjent på landsbasis. Manglende registreringer over tid, gjør det vanskelig å vurdere bestandsutviklingen. Ved en lokalitet i Hedmark, kan det vises til en tilbakegang fra omkring 10 par i 1975 til 4-8 par i 1985 (Maartmann 1987). Hekkelokalitetene er i relativt liten grad truet av ødeleggelser i form av drenering for oppdyrkning/skogreising. Dette pga. at myr-

typen er for bløt/dyp til dette formålet, samt at lokalitetene ligger ofte i høyerelevende regioner hvor myrdrenering er mindre aktuelt. Kraftutbygging/neddemming er trolig den mest negative faktoren for artens eksistens i Norge.

Hekkebiologi

Fjellmyrløperen ankommer hekkeplassene stort sett i siste del av mai. Etableringstidspunktet varierer noe fra år til år, alt etter snøforholdene. På hekkeplassen har fjellmyrløperen et fluktspill med surrende lyder *suurr-suurr-suurr* eller raskt *virrirrirrirrrrr* i dalende flukt/seilende i relativt lav høyde over myra. Spillet pågår i en kort periode i etableringsfasen og tidlig i hekkeperioden. Arten er vanskelig å oppdage pga. et relativt uanselig fluktspill (lyden rekker ikke langt) og spillintensiteten virker beskjeden med lange opphold mellom hvert fluktspill. Oppfluktsavstanden er normalt svært kort ved ferdsel i hekkeområdene. Derfor må en ofte gå svært nære til verks for å kunne oppdage arten. Parstrukturen hos fjellmyrløperen er dårlig undersøkt, men monogami er trolig vanligst.

Trekkforhold

Fjellmyrløperen er trekkfugl, som i hovedsak ankommer landet i siste halvdel av mai. Svært få registreringer er gjort på rasteplasser under vårtrekket. Tidligste vårtrekksobservasjon fra sentrale deler av Sør-Norge stammer fra Åkersvika, Hedmark 18.5. 1969 (Jon Bekken pers. medd.). I Trøndelag er arten observert på rastepllass under vårtrekket bare ved én anledning og i Hedmark ved fem anledninger (Jon Bekken pers. medd.). Dette støtter teorien om at vårtrekket hovedsakelig går direkte til hekkeområdene.

Høsttrekket kulminerer i løpet av august, men de aller første kan påtrefges sist i juli og de siste forlater landet i løpet av september. De voksne fuglene drar i hovedsak først. Opptrer regelmessig, men fåttallig på gunstige rasteplasser (ofte ved våtmarksområder) i lavlandet i hele Norge under høsttrekket. Overvintring her til lands forekommer ikke.

Overvintringsområdene for de nordiske fjellmyrløperne er dårlig kjent. Gjenfunn av et par svenske ringmerkede fugler stammer fra Nord-Frankrike (feb.) og Portugal (nov.). Overvintrende fjellmyrløpere er registrert fra østre deler av Afrika, Den persiske gulf, SØ-Asia og Indonesia til Australia. Hvor disse fuglene kommer fra er usikkert, men trolig dreier det seg i hovedsak om underarten *sibirica*.

Georg Bangjord

Fjellmyrløper *Limicola falcinellus*

+

- 19 ● Konstatert hekking
- 7 ● Sannsynlig hekking
- 13 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad (kart): 50 x 50 km
(antall B-, C- og D-koder henviser imidlertid til 10 x 10 rutene arten er påvist i)

